

NGOẠI NGỮ VỚI BẢN NGỮ

BƯỚC ĐẦU NGHIÊN CỨU XÂY DỰNG HỆ THỐNG HỌC TẬP TRỰC TUYẾN DÀNH CHO ĐỐI TƯỢNG HỌC SINH, SINH VIÊN TRONG QUÁ TRÌNH TỰ HỌC TIẾNG TRUNG QUỐC

NGUYỄN THỊ PHƯƠNG* - NGUYỄN VĂN ANH -**

ĐOÀN TRẦN TRÀ MY* - BÙI LƯƠNG TÂM**** -**

TRẦN THỊ PHƯƠNG THẢO*** - NGUYỄN THUY TIÊN*******

TÓM TẮT: Trong những năm trở lại đây, các phương thức và tài liệu học tiếng Trung Quốc ngày càng trở nên đa dạng và phong phú. Thông qua khảo sát trên diện rộng với mục đích phân tích, nghiên cứu việc sử dụng các hệ thống trực tuyến trong quá trình tự học tiếng Trung Quốc, nhóm nghiên cứu đã thu về 650 kết quả thực tế từ các nhóm đối tượng học sinh, sinh viên và người đi làm. Bài báo này được viết dựa trên kết quả khảo sát, đưa ra ý tưởng nghiên cứu xây dựng hệ thống học tập trực tuyến dành cho đối tượng học sinh, sinh viên trong quá trình tự học tiếng Trung Quốc, hệ thống tích hợp các tính năng: Tạo nhóm tự học; Đặt mục tiêu nhắc nhở, đồng hồ đếm giờ tự học; Từ điển tra cứu, kho tài liệu nhiều lĩnh vực; Bảng thi đua; Tính năng giám sát tự học và Diễn đàn trao đổi.

TỪ KHÓA: hệ thống; học tập trực tuyến; tiếng Trung Quốc; tự học; hỗ trợ tự học.

NHẬN BÀI: 28/03/2023.

BIÊN TẬP-CHỈNH SỬA-DUYỆT ĐĂNG: 13/04/2023

1. Đặt vấn đề

Việt Nam và Trung Quốc là hai nước láng giềng, đã trải qua quá trình gắn bó sâu sắc, lâu đời về chính trị, kinh tế, lịch sử, văn hóa và giáo dục. Do đặc điểm về địa lý, từ xa xưa nền giáo dục giữa hai nước đã có quá trình giao lưu và ảnh hưởng lẫn nhau. Các trường đại học nổi tiếng của Trung Quốc như Trường Đại học Bắc Kinh, Đại học Thanh Hoa, Đại học Nhân dân Trung Quốc, Đại học Vũ Hán... đã bồi dưỡng số lượng lớn nhân tài cho Việt Nam. Đồng thời, rất nhiều sinh viên tài giỏi đã trở thành những cán bộ giảng dạy Tiếng Việt trên khắp Trung Quốc, những nhà ngoại giao ưu tú góp phần vào sự nghiệp xây dựng quan hệ hữu nghị Việt Nam - Trung Quốc. Cho tới ngày nay, việc đẩy mạnh nâng cao chất lượng hợp tác giáo dục Việt Nam - Trung Quốc được Đảng, Nhà nước và các ban ngành hết sức chú trọng. Cùng với đó, trong những năm gần đây, hai nước đang cùng tiến hành công cuộc cải cách kinh tế nhằm xây dựng một nền kinh tế phát triển, tăng cường hợp tác đầu tư thương mại giữa Việt Nam và Trung Quốc, vì vậy việc tìm hiểu văn hóa và học tập ngôn ngữ Trung Quốc trở thành một xu hướng được phát triển mạnh mẽ và nhận được sự quan tâm rộng rãi từ cộng đồng người Việt.

Hiện nay, người học có thể học tiếng Trung Quốc thông qua nhiều hình thức. Qua khảo sát thực tế, nhóm nghiên cứu nhận thấy rất nhiều người đã và đang lựa chọn phương thức tự học tiếng Trung Quốc. Với mục tiêu hiện nay của giáo dục, theo khẩu hiệu UNESCO đặt ra cho giáo dục và đào tạo của thế kỉ XXI là “Học ở mọi nơi, học ở mọi lúc, học suốt đời, dạy cho mọi người với trình độ tiếp thu khác nhau” và theo xu hướng phát triển của kĩ thuật số, việc sử dụng hệ thống trực tuyến hỗ trợ tự học tiếng Trung Quốc ngày càng trở nên phổ biến và được sử dụng rộng rãi. Việc học không chỉ còn giới hạn trên trường, lớp mà đã được mở rộng hơn về không gian, thời gian và đa dạng hơn về hình thức tổ chức, hỗ trợ nhu cầu tự học tiếng Trung của mỗi người. Tự học tiếng Trung Quốc qua các hệ thống trực tuyến đã mang lại sự thuận tiện cùng nhiều lợi ích, như cung cấp cho người học nguồn tài liệu đa dạng, phong phú hay thời gian, địa điểm linh hoạt. Tuy nhiên, dựa trên kết quả khảo sát, không ít người học chưa hài lòng hoặc nhận thấy các tính năng của hệ thống đang sử dụng chưa đáp ứng đủ các nhu cầu của bản thân trong quá trình tự học tiếng Trung Quốc. Do đó, việc xây dựng một hệ thống tự học trực tuyến tiếng Trung Quốc hoàn chỉnh, tích hợp nhiều tính năng và tiện ích hơn là

* TS; Trường Đại học Ngoại thương; Email: nguyenphuongftu@ftu.edu.vn

** Trường Đại học Ngoại thương; Email: K59.2012770202@ftu.edu.vn

*** Trường Đại học Ngoại thương; Email: K59.2012720020@ftu.edu.vn

**** Trường Đại học Ngoại thương; Email: K59.2014720047@ftu.edu.vn

***** Trường Đại học Ngoại thương; Email: K59.2014110222@ftu.edu.vn

***** Trường Đại học Ngoại thương; Email: K59.2014720055@ftu.edu.vn

vô cùng cần thiết, nâng cao hơn nữa chất lượng tự học, đặc biệt là bộ phận học sinh, sinh viên Việt Nam trong quá trình tự học tiếng Trung Quốc.

Trong quá trình bước đầu nghiên cứu xây dựng hệ thống học tập trực tuyến dành cho đối tượng học sinh, sinh viên Việt Nam, nhóm nghiên cứu mong muốn đóng góp, làm phong phú các hình thức tự học, tạo nên một nền tảng học tập trực tuyến hoàn toàn mới cho cộng đồng người học tiếng Trung Quốc tại Việt Nam.

2. Cơ sở lý luận và thực tiễn có liên quan

2.1. Cơ sở lý luận

2.1.1. Tự học

Năng lực tự học là cốt lõi trong thời đại mới. Tự học là tự mình động não suy nghĩ, sử dụng năng lực trí tuệ (quan sát, so sánh, phân tích, tổng hợp...) và có khi cả cơ bắp (khi phải sử dụng công cụ) cùng các phẩm chất của mình rồi cả động cơ, tình cảm, cá nhân sinh quan, thế giới quan để chiếm lĩnh một lĩnh vực hiểu biết nào đó của nhân loại, biến lĩnh vực đó thành sở hữu của mình [Nguyễn Cảnh Toàn, 2002, tr.59-60].

Theo Từ điển Giáo dục học: “Tự học là quá trình tự mình lĩnh hội tri thức khoa học và rèn luyện kĩ năng thực hành không có sự hướng dẫn của giáo viên và sự quản lí trực tiếp của cơ sở GD-ĐT” [Bùi Hiền, 2001, tr.296].

Tự học là yếu tố đóng vai trò quyết định chất lượng và hiệu quả của công việc học tập, thường thông qua các hình thức như sau:

Thứ nhất, tự học không có sự hướng dẫn là quá trình người học hoàn toàn độc lập hoàn thành các nhiệm vụ học tập tự đề ra, tính độc lập tự chủ đóng vai trò quan trọng trong công cuộc chiếm lĩnh tri thức. Người học không giới hạn việc nghiên cứu, qua đó lĩnh hội được nhiều kiến thức thuộc các lĩnh vực khác nhau, được coi là tự nghiên cứu của các nhà khoa học.

Thứ hai, tự học có sự hướng dẫn gián tiếp là quá trình người học lĩnh hội tri thức qua sách, báo, ... hoặc không có sự chỉ dẫn của giáo viên, hoặc có sự chỉ dẫn của giáo viên từ xa. Người học thông qua quá trình trao đổi thông tin, tự giác hoàn thành các nhiệm vụ học tập dưới chỉ dẫn, định hướng của giáo viên từ xa.

Thứ ba, tự học có sự hướng dẫn trực tiếp là quá trình người học được tiếp xúc trực tiếp với giáo viên, tự giác hoàn thành nhiệm vụ học tập của bản thân, giáo viên đóng vai trò quan trọng trong việc giám sát, tạo điều kiện cho người học tiếp thu tri thức. Hình thức này gắn bó chặt chẽ với quá trình giảng dạy trực tiếp, chịu tác động bởi các yếu tố như tổ chức quản lí quá trình dạy học và quá trình tự học.

2.1.2. Hệ thống tự học trực tuyến

Theo Nguyễn Thị Bích Nguyệt (2021), học trực tuyến (E-learning) là một hình thức giáo dục, học tập dựa trên sự kết nối của internet. Giảng viên và học viên đều có thể tham gia vào lớp học được mở trên hệ thống thông qua máy tính hay điện thoại thông minh có kết nối Internet. Giảng viên có thể trực tiếp giảng dạy cho người học hoặc giao bài tập, lưu trữ bài giảng, tài liệu học tập dưới nhiều định dạng khác nhau như Word, PDF, Video,... Người học có thể theo dõi bài giảng trực tuyến hoặc có thể học tập bất cứ lúc nào [4, tr.168].

Trên cơ sở đó, theo nhóm nghiên cứu: Hệ thống tự học trực tuyến là hệ thống học tập bằng truyền thông qua mạng internet theo cách tương tác với nội dung học tập và được thiết kế trên nền tảng phương pháp dạy học, được quản lí bởi các hệ thống quản lí giám sát nhằm đảm bảo sự tương tác, hợp tác đáp ứng nhu cầu học mọi lúc, mọi nơi của người học.

Trong thời đại công nghệ ngày càng phát triển, hệ thống tự học trực tuyến đã đáp ứng nhu cầu học tập của tất cả mọi người, đồng thời mang lại nhiều ưu thế để phát triển so với các phương pháp tự học truyền thống: Tiết kiệm thời gian, công sức và tiền bạc, khai thác nguồn tài liệu phong phú, nâng cao hiệu quả tiếp thu kiến thức cho người dùng trên cơ sở sử dụng website và các công cụ đa phương tiện truyền thông tích hợp như hình ảnh, âm thanh, công cụ tra cứu,...

2.2. Cơ sở thực tiễn

Ngôn ngữ Trung Quốc được sử dụng nhiều nhất trên thế giới với hơn 1,4 tỉ người dân Trung Quốc và một số lượng lớn người Hoa trên thế giới. Trong những năm gần đây, “con số” học tiếng Trung

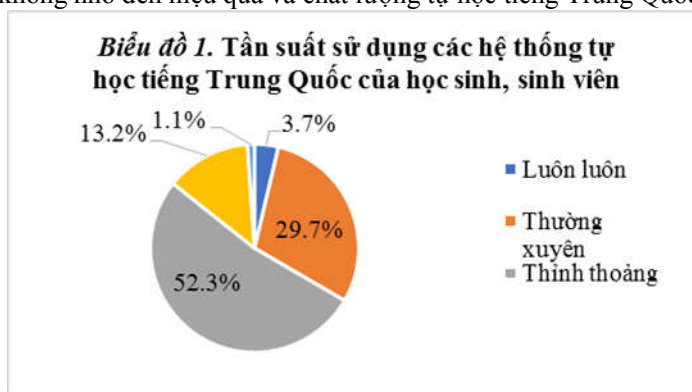
Quốc đang diễn ra mạnh mẽ và được đưa vào giảng dạy tại 1.400 trường đại học trên hơn 70 quốc gia. Riêng tại Việt Nam có hơn 30 cơ sở giáo dục đào tạo chuyên ngành ngôn ngữ Trung Quốc, cùng 27 chương trình liên kết đào tạo giữa các cơ sở giáo dục Trung Quốc và Việt Nam được Bộ Giáo dục và Đào tạo cấp phép.

Những bước tiến vượt bậc trong khoa học công nghệ đã kéo theo sự đa dạng trong phương pháp giảng dạy và học tiếng Trung Quốc tại Việt Nam. Ngoài các hệ thống giáo dục E-learning (dạy học trực tuyến từ xa), sự xuất hiện của các hệ thống tự học tiếng Trung Quốc cũng trở thành một trong những phương pháp tự học tiếng Trung Quốc hiệu quả được nhiều người Việt Nam sử dụng, thay vì phương pháp học tập truyền thống trên trường, lớp, trung tâm ngoại ngữ hay qua sách vở,...

3. Ý tưởng xây dựng hệ thống tự học tiếng Trung Quốc trực tuyến

Nhóm nghiên cứu đã tiến hành khảo sát bằng bảng hỏi Google Form về thực trạng sử dụng các hệ thống tự học trực tuyến trong quá trình tự học tiếng Trung Quốc, đối tượng khảo sát là học sinh, sinh viên đến từ các trường trung học, đại học trên cả nước. Khảo sát thu về 650, kết quả cho thấy có đến 98,6% học sinh, sinh viên tự học thông qua các hệ thống học tập trực tuyến. Về tần suất sử dụng, 52,3% người dùng các hệ thống ở mức độ “Thỉnh thoảng” và 33,4% ở mức độ “Thường xuyên” đến “Luôn luôn”. Ngoài ra, 77,9% trong số 650 đối tượng được khảo sát đánh giá cao tầm quan trọng của các hệ thống này trong quá trình tự học tiếng Trung Quốc.

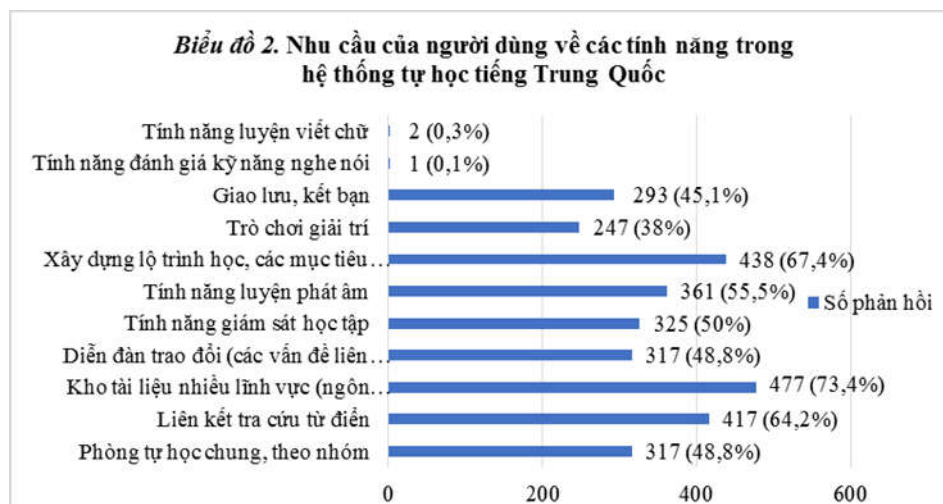
Biểu đồ 1 dưới đây thể hiện tần suất học sinh, sinh viên sử dụng các hệ thống tự học tiếng Trung Quốc trực tuyến, kết quả đã chứng minh sự cần thiết và tính ứng dụng cao của các hệ thống này, đóng góp một phần không nhỏ đến hiệu quả và chất lượng tự học tiếng Trung Quốc.

(Nguồn: Kết quả khảo sát của nhóm nghiên cứu)

Để hoàn thiện bước đầu lên ý tưởng xây dựng một hệ thống tự học tiếng Trung Quốc, nhóm nghiên cứu đã thông qua khảo sát tìm hiểu sâu hơn nhu cầu của người học, tổng hợp các đề xuất về các tính năng cần thiết và nên có trong một hệ thống tự học tiếng Trung Quốc.

Cụ thể, qua số liệu từ biểu đồ 2, 73,4% học sinh, sinh viên cho rằng một hệ thống tự học tiếng Trung Quốc nên trang bị kho tài liệu được phân bổ theo nhiều lĩnh vực khác nhau như ngôn ngữ, kinh tế, thương mại, du lịch,...; 67,4% ý kiến đề xuất tính năng xây dựng lộ trình học, bao gồm các mục tiêu học tập rõ ràng, cụ thể; 64,2% ý kiến bổ sung tính năng liên kết tra cứu từ điển; 55,5% ý kiến thêm tính năng luyện phát âm chuẩn; gần 50% ý kiến đề xuất xây dựng các phòng, nhóm tự học trực tuyến và diễn đàn trao đổi các vấn đề liên quan đến việc học tiếng Trung, các ý kiến đề xuất còn lại bao gồm tính năng luyện viết chữ Hán; đánh giá kỹ năng nghe nói; giao lưu kết bạn và trò chơi giải trí.

(Nguồn: Kết quả khảo sát của nhóm nghiên cứu)

Có thể thấy, kết quả khảo sát đã giúp nhóm nghiên cứu nắm rõ hơn về nhu cầu của người học trong quá trình sử dụng các hệ thống tự học tiếng Trung Quốc trực tuyến tại Việt Nam. Nhóm nghiên cứu đã lên kế hoạch xây dựng một hệ thống tự học trực tuyến tích hợp nhiều tính năng, phù hợp với đặc điểm và thói quen học tập của người Việt Nam, cũng như đáp ứng kịp thời nhu cầu riêng của người học trong quá trình tự học tiếng Trung Quốc. Hệ thống được xây dựng dưới dạng trình duyệt web, nơi tập hợp các phòng học tự tạo hoặc có sẵn, hướng đến mục tiêu tạo ra một không gian học nhóm nhiều người dùng, trong đó các cá nhân có cùng trình độ chuyên môn, hoặc chung mục tiêu đều tập trung học tập, điều này vô thức tạo nên không gian học tập nghiêm túc, giúp người học tiếp thêm động lực, tăng khả năng tập trung và hoàn thành tốt nhiệm vụ tự học của mình. Ngoài tính năng tự tạo phòng tự học trực tuyến, hệ thống sẽ tích hợp thêm 06 tính năng hỗ trợ quá trình tự học: *Đặt mục tiêu nhắc nhở, đồng hồ tự học; kho tài liệu đa lĩnh vực; từ điển tra cứu; bảng thành tích thi đua; diễn đàn trao đổi và giám sát quá trình tự học.*

Truy cập vào hệ thống, người dùng có hai hình thức sử dụng: *Tài khoản khách* và *tài khoản cá nhân*. Đối với tài khoản cá nhân, người dùng được yêu cầu đăng nhập bằng các thông tin như gmail, mật khẩu bảo mật để sở hữu một tài khoản riêng biệt. Đăng nhập thành công, tài khoản cá nhân sẽ có quyền được sử dụng các tính năng chính nổi bật của hệ thống. Trong khi đó tài khoản khách có thể trực tiếp truy cập hệ thống, song sẽ gặp những hạn chế nhất định khi sử dụng các quyền lợi này.

Bảng 1 đã thể hiện những khác biệt cơ bản giữa tài khoản khách và tài khoản cá nhân khi sử dụng hệ thống tự học tiếng Trung Quốc trực tuyến.

Bảng 1. Khác biệt cơ bản giữa tài khoản khách và tài khoản cá nhân

Tính năng	Tài khoản khách	Tài khoản cá nhân
Tạo, tham gia nhóm tự học	-	+
Đặt mục tiêu nhắc nhở, đồng hồ đếm giờ	o	+
Từ điển tra cứu	+	+
Kho tài liệu nhiều lĩnh vực	-	+
Bảng thi đua	o	+

Tính năng giám sát tự học	-	+
Diễn đàn trao đổi	-	+

(*Ghi chú: +: Được sử dụng; - : Bị hạn chế sử dụng; o : Không thể sử dụng)

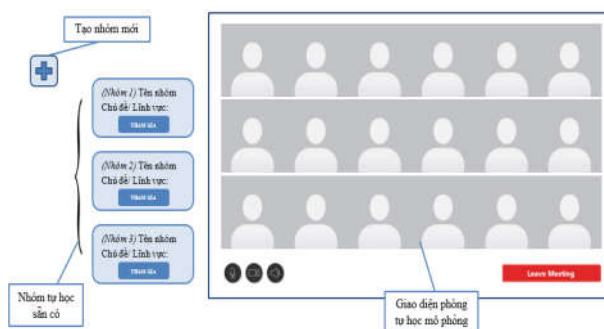
(Nguồn: Ý tưởng thiết kế của nhóm nghiên cứu)

Mỗi tính năng của hệ thống đều đóng một vai trò và nhiệm vụ vô cùng quan trọng nhằm nâng cao chất lượng tự học của người dùng. Đối với người học, sử dụng tài khoản cá nhân sẽ được hưởng những quyền lợi ưu việt hơn so với tài khoản khách, do vậy hệ thống khuyến khích người học đăng ký và sử dụng tài khoản cá nhân khi truy cập vào hệ thống.

3.1. Tính năng tạo phòng tự học trực tuyến

Kết nối và tạo nhóm học tập là một việc tất yếu trong mọi điều kiện và không gian học tập. Trong thời đại khoa học kĩ thuật phát triển, môi trường học tập số đa dạng, việc học tập trực tuyến theo nhóm dần trở nên phổ biến và thuận tiện tại bất kỳ thời gian, địa điểm nào.

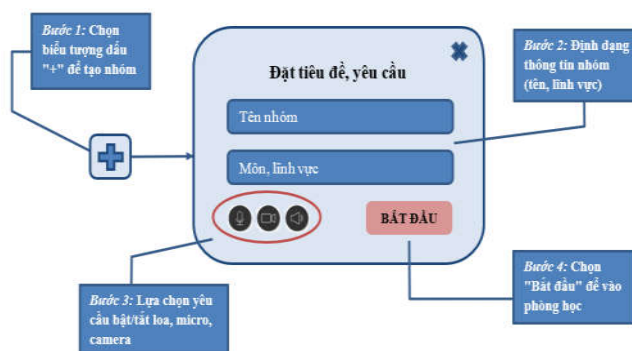
Dựa trên kết quả từ 650 đối tượng khảo sát, nhóm nghiên cứu xây dựng ý tưởng thiết kế một hệ thống có khả năng tạo lập các phòng, nhóm phục vụ nhu cầu học tập. Nhóm do người dùng cá nhân tự lập ra với mục đích học cùng nhiều người có cùng chuyên môn, trình độ và mục tiêu (Hình 1). Bên cạnh việc tự tạo phòng học, người dùng cá nhân có thể lựa chọn truy cập vào một nhóm bất kì đã có sẵn thông qua tiêu đề và mục tiêu phù hợp với nhu cầu riêng. Các nhóm có sẵn được phân thành từng chuyên môn hoặc mục đích học tập, ví dụ như *chinh phục HSK*; *luyện đề thi THPT Quốc gia*; *học viết chữ Hán*; *học từ vựng tiếng Trung chuyên ngành (luật, thương mại, y dược...)*.

Hình 1. Mô phỏng một phòng tự học trực tuyến trên hệ thống

(Nguồn: Ý tưởng thiết kế của nhóm nghiên cứu)

Quá trình tạo lập một nhóm tự học sẽ đơn giản hoá chỉ với 04 thao tác: Truy cập vào hệ thống tự học tiếng Trung Quốc, bấm chuột trái vào dấu cộng trên màn hình giao diện, hệ thống sẽ xuất hiện yêu cầu định dạng thông tin về nhóm. Lúc này, người học xác định rõ ràng mục tiêu cá nhân, bao gồm các môn cần học, các mục tiêu cần hoàn thành, sau đó đặt tên nhóm, lựa chọn lĩnh vực, môn học cụ thể, tùy chọn yêu cầu thành viên tham gia bất micro, loa và máy ảnh (camera) trong suốt quá trình tự học. Cài đặt thông tin hoàn tất, di chuyển con trỏ chuột chọn “Bắt đầu” (Start), một phòng học mới sẽ được tạo lập. Quá trình tạo nhóm tự học trực tuyến được mô tả rõ hơn thông qua hình 2.

Hình 2. Khái quát các bước tạo một phòng học nhóm trực tuyến

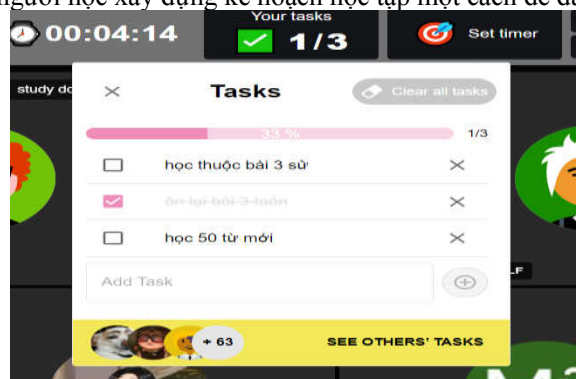
(Nguồn: Ý tưởng thiết kế của nhóm nghiên cứu)

Việc tạo lập một nhóm học tập chính là giải pháp hữu hiệu để giải quyết những khó khăn của người học trong quá trình tự học tiếng Trung Quốc: Người học dễ cảm thấy chán nản, mất động lực tự học, thường xuyên trì hoãn kế hoạch hay gặp phải tình trạng “nước đến chân mới nhảy”. Về vấn đề này, nhóm nghiên cứu nhận thấy học cùng một tập thể không chỉ tránh nảy sinh cảm giác cô đơn, trái lại còn tiếp thêm động lực cho cá nhân khi thấy tất cả các thành viên trong nhóm đều đang nỗ lực học tập, quyết tâm hoàn thành mục tiêu của mình.

3.2. Tính năng đặt mục tiêu nhắc nhở, đồng hồ tự học

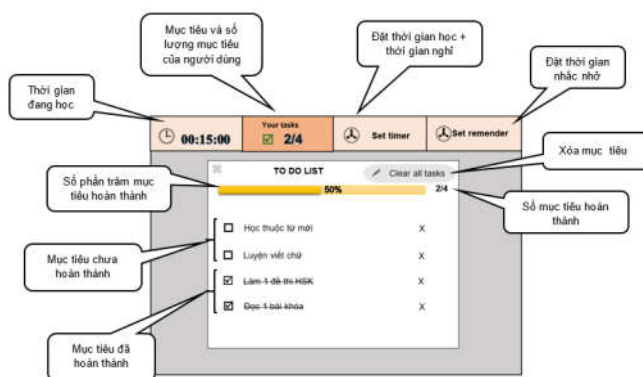
Đặt mục tiêu là tự thiết lập những khuôn khổ gò bó, tạo áp lực cho bản thân với những công việc được đặt ra, chủ thể lên kế hoạch thực hiện và cam kết sẽ hoàn thành trong một thời gian nhất định. Việc vạch rõ lộ trình hoàn thành có thể rút ngắn tối đa thời gian làm, không bị lãng phí, xao nhãng bởi quá nhiều việc diễn ra trong cuộc sống mỗi ngày.

Theo kết quả khảo sát về thực trạng sử dụng hệ thống tự học tiếng Trung Quốc tại Việt Nam, nhóm nghiên cứu nhận thấy có 61,1% người có thói quen tự lập kế hoạch cho việc tự học tiếng Trung Quốc; 67,4% ý kiến đề xuất một hệ thống tự học tiếng Trung Quốc cần tích hợp tính năng xây dựng lộ trình học với các mục tiêu học tập rõ ràng, cụ thể. Để chứng minh tầm quan trọng của việc đặt mục tiêu học tập, một số hệ thống tự học ngày nay đã được tích hợp thêm tính năng đặt mục tiêu nhắc nhở. Ví dụ minh họa là tính năng “Task” (nhiệm vụ) của hệ thống học nhóm trực tuyến Bindr (Hình 3), tính năng này sẽ giúp người học xây dựng kế hoạch học tập một cách dễ dàng và khoa học hơn.

Hình 3. Tính năng đặt mục tiêu trên hệ thống Bindr (Nguồn: Bindr.com)

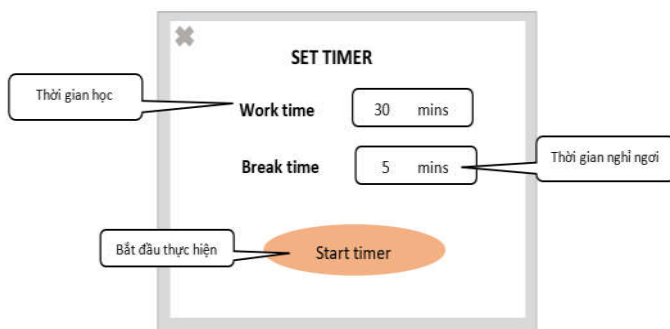
Hệ thống Bindr giúp người dùng tự thiết lập thời gian học cũng như mục tiêu của bản thân. Mỗi ngày người dùng sẽ liệt kê các nhiệm vụ nhỏ và thực hiện chúng, người dùng sau khi hoàn thành chỉ cần đánh dấu vào ô vuông trước mỗi mục tiêu, điều đó thể hiện các nhiệm vụ đã được hoàn tất và hệ thống sẽ tính phần trăm số lượng mục tiêu đã hoàn thành. Như vậy người học có thể kiểm soát, hiểu rõ năng lực của bản thân, đảm bảo tiến độ hoàn thành mục tiêu tự học.

Hình 4. Tính năng đặt mục tiêu học tập và đồng hồ bấm giờ tự học
(Nguồn: Ý tưởng thiết kế của nhóm nghiên cứu)

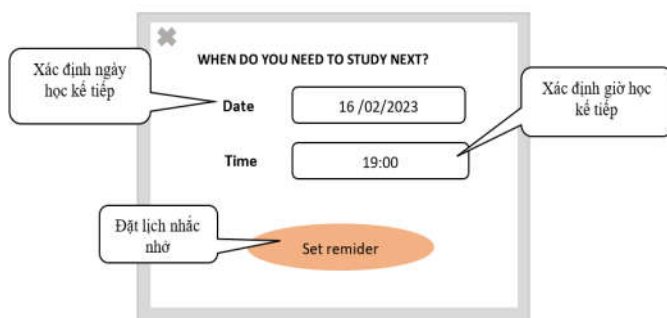
Dựa trên cơ sở tham khảo tính năng “Task” của hệ thống Bindr, nhóm nghiên cứu đã có ý tưởng bổ sung thêm tính năng đặt mục tiêu tự học, lấy tên là “To-do list”. Việc tự học trên hệ thống sẽ được xem như bắt đầu khi người dùng tạo mục tiêu bằng tính năng “To-do list”. Mỗi mục tự học đều được thiết lập thời gian cụ thể, người học có thể theo dõi quá trình tự học của mình qua thanh tiến độ nhiệm vụ, qua đó nắm rõ số lượng mục tiêu đã hoàn thành và chưa hoàn thành. Ví dụ, hình 4 cho thấy tính năng đặt đồng hồ bấm giờ tự học: Thời gian tự học đang chỉ 15 phút, số mục tiêu hoàn thành là 2 trên 4 mục tiêu, thanh tiến độ hiện con số 50% nhiệm vụ đã được hoàn thành.

Tiếp thu các hệ thống tự học đi trước, chức năng đặt tính năng lựa chọn thời gian học tập và nghỉ ngơi đã được nhóm nghiên cứu đề xuất đưa vào hệ thống tính năng đặt thời gian tự học - nghỉ ngơi và thiết lập thời gian tự học trong tương lai.

Hình 5. Tính năng cài đặt thời gian tự học – nghỉ ngơi trên hệ thống
(Nguồn: Ý tưởng thiết kế của nhóm nghiên cứu)

Hình 5 cho thấy tính năng đặt thời gian bao gồm thời gian làm việc (Work time) và thời gian nghỉ ngơi (Break time). Ví dụ, người học thực hiện nhiệm vụ “học từ mới” cài đặt thời gian học trong 30 phút, lúc này hệ thống sẽ hiển thị giao diện đồng hồ đếm ngược. Hết thời gian 30 phút, hệ thống sẽ tự động hiển thị thời gian nghỉ ngơi, cho phép người dùng nghỉ ngơi tự do. Hết thời gian nghỉ ngơi, người học sẽ được chuyển sang nhiệm vụ tự học tiếp theo.

Hình 6. Tính năng cài đặt thời gian tự học trong tương lai
(Nguồn: Ý tưởng thiết kế của nhóm nghiên cứu)

Tính năng thiết lập thời gian tự học trong tương lai được mô tả trong hình 6 cho phép người dùng đặt thời gian tự học cụ thể, hệ thống đến hạn sẽ gửi email nhắc nhở người học hoàn thành công việc đã được đề ra trước đó.

Việc đặt kế hoạch sẽ giúp việc tự học trở nên hiệu quả hơn, người học có thể tiết kiệm thời gian hoàn thành các nhiệm vụ, tránh mất tập trung hay chịu ảnh hưởng từ công việc khác. Đây cũng là tính năng nhóm tác giả mong muốn hướng đến người sử dụng hệ thống trong quá trình tự học tiếng Trung Quốc.

3.3. Tính năng kho tài liệu đa lĩnh vực

Công nghệ phát triển dẫn đến nhiều hệ thống tự học tiếng Trung Quốc hiện nay đã trang bị thêm kho tài liệu phong phú dồi dào. Nhận thấy tầm quan trọng tính năng này, nhóm nghiên cứu đã thiết kế thêm tính năng “kho tài liệu đa lĩnh vực” trên hệ thống tự học, tính năng này sẽ cung cấp tài liệu học tập tiếng Trung Quốc đa dạng phong phú, hỗ trợ người học trong quá trình tự học tiếng Trung Quốc.

Tài liệu tham khảo	
Tài liệu HSK	▶
Tài liệu HSKK	▶
Chuyên ngành	▶
Thương mại	▶
Từ vựng	
Kinh tế	▶
Hội thoại	
Y học	▶
BC'T	
Kỹ thuật	▶
Sách tham khảo	
Du lịch	▶
Tin thương mại	
Xây dựng	▶
...	
Tin học	▶
Truyền thông	▶
...	▶

Hình 7. Tính năng kho tài liệu đa lĩnh vực
(Nguồn: Ý tưởng thiết kế của nhóm nghiên cứu)

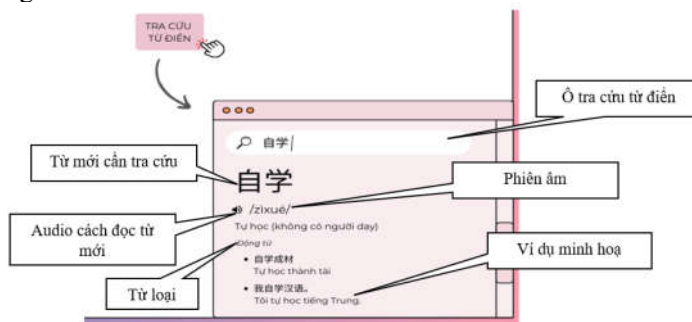
Việc tài liệu được chia sẻ tràn lan trên các trang mạng hay không sắp xếp hợp lý sẽ gây khó khăn cho người dùng trong quá trình tự học. Vì vậy, hệ thống tự học tiếng Trung Quốc trực tuyến theo ý tưởng của nhóm nghiên cứu sẽ hệ thống lại nguồn tài liệu, giúp người dùng dễ dàng nhận biết và sớm chọn ra tài liệu phù hợp nhất. Hình 7 cho thấy nguồn tài liệu được phân thành các mục nhỏ như: Ôn thi HSK, HSKK; Tiếng Trung chuyên ngành được, tiếng Trung kinh tế thương mại, tiếng Trung du lịch,... Khi người học chọn ô “Chuyên ngành Thương mại”, hệ thống sẽ hiện ra các mục tài liệu nhỏ liên quan đến chủ đề “Tiếng Trung thương mại” như: Từ vựng thương mại; Hội thoại giao tiếp thương mại; Đề thi BCT; Sách tham khảo; Mẫu tin tức thương mại,...

3.4. Tính năng tra cứu từ điển

Trong quá trình tự học tiếng Trung Quốc, nhu cầu tra cứu từ điển của người học, đặc biệt là học sinh, sinh viên tương đối cao. Với 64,2% ý kiến khảo sát đề xuất tính năng liên kết tra cứu từ điển, hệ thống tự học tiếng Trung Quốc sẽ tích hợp thêm tính năng này theo hình thức là một khung cửa sổ

nhỏ trên góc phải màn hình, giúp người học tiết kiệm thời gian truy cập các trang mạng, ứng dụng từ điển khác trong quá trình tự học.

Hình 8 cho thấy các bước sử dụng tính năng liên kết tra cứu từ điển và các thành phần trong cửa sổ tra cứu của hệ thống.

Hình 8. Tính năng tra cứu từ điển trên hệ thống

(Nguồn: Ý tưởng từ nhóm nghiên cứu)

Để sử dụng tính năng này, người học cần nhấn chuột vào mục “Tra cứu từ điển” trên thanh công cụ, cửa sổ tra cứu từ điển lúc này sẽ xuất hiện ngay trên giao diện của hệ thống. Ví dụ tại hình 8, người học muốn tra nghĩa của từ “自学”, sau khi mở cửa sổ tra cứu, họ sẽ nhập từ mới này vào ô tra cứu, hình ảnh từ mới “自学” sẽ xuất hiện cùng phiên âm, cách phát âm, từ loại, giải thích nghĩa và ví dụ minh họa cho từ mới này. Như vậy thông qua cửa sổ tra cứu từ điển, người học đã nắm được ý nghĩa, cách đọc và cách dùng của từ mới “自学”. Có thể thấy các bước sử dụng tính năng liên kết tra cứu từ điển trên hệ thống tương đối đơn giản, cung cấp đủ các thông tin cơ bản về từ vựng cần tra cứu, qua đó đáp ứng nhu cầu nâng cao vốn từ vựng của người dùng trong quá trình tự học tiếng Trung Quốc.

3.5. Tính năng bảng thi đua

Ngoài các tính năng nêu trên, hệ thống còn bao gồm bảng thi đua dành cho tài khoản cá nhân. Bảng thi đua có tác động tích cực tới quá trình của người học, thông qua bảng thi đua, người học sẽ được thúc đẩy tinh thần cạnh tranh. Cùng với khao khát thăng hạng, người dùng sẽ sử dụng hệ thống tự học nhiều hơn, từ đó nâng cao trình độ tiếng Trung Quốc.

Bảng thi đua là danh sách thống kê mức độ đóng góp của người học trên hệ thống từ cao đến thấp. Người học có thể tích lũy điểm thưởng bằng cách hoàn thành các nhiệm vụ trên hệ thống hoặc đóng góp câu trả lời tại mục thảo luận diễn đàn. Với mỗi nhiệm vụ được hoàn thành hay mỗi câu trả lời trên diễn đàn được ghi nhận, người đóng góp sẽ nhận được số điểm tương ứng. Điểm thưởng sẽ liên tục được cập nhật trên hệ thống và bảng thi đua sẽ thay đổi thứ hạng theo từng tháng. Tính năng này được nhóm nghiên cứu mô tả trong hình 9 dưới đây.

BẢNG XẾP HẠNG NGƯỜI DÙNG THEO THÁNG		
THỨ HẠNG	TÊN NGƯỜI DÙNG	ĐIỂM
1	Tên người dùng 1	20.000
2	Tên người dùng 2	19.000
3	Tên người dùng 3	18.000
4	Tên người dùng 4	16.000
5	Tên người dùng 5	10.000
6	...	...

Hình 9. Tính năng bảng thi đua trên hệ thống

(Nguồn: Ý tưởng thiết kế của nhóm nghiên cứu)

Điểm thường sẽ được tính theo mỗi cá nhân và không ảnh hưởng ngay cả khi người dùng tham gia vào các nhóm học tập. Người dùng có thể sử dụng số điểm thường tương ứng để đổi các tài liệu tự học tiếng Trung Quốc trên hệ thống.

3.6. Tính năng giám sát tự học

Theo kết quả khảo sát của nhóm nghiên cứu, có 82,5% trên 650 người được khảo sát cho rằng việc tự học có vai trò rất quan trọng trong quá trình tự học tiếng Trung Quốc. Tuy nhiên, 71,1% người được khảo sát nhận thấy bản thân còn thiếu tính tự giác, dễ mất động lực tự học và 71,7% người học phản ánh dễ bị ảnh hưởng bởi các thiết bị, chương trình khác trong quá trình tự học.

Tính năng giám sát tự học là phương pháp áp dụng công nghệ để kiểm soát hành vi trong thời gian tự học của người dùng. Một trong những phương pháp kiểm soát thường gặp nhất ở các hệ thống, ứng dụng tự học trực tuyến là tính năng gửi thông báo nhắc nhở. Trên thực tế, tính năng này được nhiều phần mềm học ngoại ngữ áp dụng và nhận được sự hưởng ứng từ đông đảo người dùng. Ví dụ điển hình là ứng dụng học ngoại ngữ Duolingo đã rất thành công biến thông báo nhắc nhở tự học thành tính năng được người dùng yêu thích và tạo thành hiệu ứng trên mạng xã hội (Hình 10).

Hình 10. Thông báo nhắc nhở tự học mô phỏng (Nguồn: Duolingo)

Trên cơ sở tham khảo tính năng gửi thông báo nhắc nhở của ứng dụng Duolingo, nhóm nghiên cứu lên ý tưởng thêm tính năng này vào hệ thống tự học: Nếu trong thời gian dài người dùng không đăng nhập tài khoản, hệ thống sẽ tự động gửi email nhắc nhở yêu cầu người dùng tự học theo mục tiêu đã đề ra trên đó. Phương pháp này đóng vai trò như một người bạn đồng hành thôi thúc động lực tự học của người học tiếng Trung Quốc.

Ngoài ra, nhóm nghiên cứu còn nguyện vọng nâng cấp tính năng giám sát này trên hệ thống: Trong quá trình sử dụng hệ thống, người dùng sẽ nhận được cảnh báo trên màn hình nếu chuyển sang trình duyệt hoặc phần mềm khác khi vẫn đang trong thời gian tự học. Có thể nói đây là điểm mới mẻ trong các hệ thống tự học ngoại ngữ hiện có. Người học hoàn toàn có thể học độc lập trên hệ thống mà không cần chuyển sang các trình duyệt hỗ trợ khác để tra cứu từ điển hay tìm kiếm thông tin. Vì vậy, tính năng giám sát tự học xuất hiện nhằm mục đích giúp người học hoàn toàn tập trung vào quá trình học, không bị xao nhãng bởi các yếu tố khác. Đồng thời, thông báo học tập được nhắc nhở định kì sẽ giúp người học ý thức hơn với mục tiêu của bản thân.

3.7. Diễn đàn trao đổi

Trong quá trình học tập nói chung và tự học nói riêng, việc học hỏi, trao đổi kinh nghiệm, kiến thức là một điều tất yếu. Do đó, nhóm nghiên cứu đã lên ý tưởng xây dựng một diễn đàn trao đổi trên hệ thống, giúp người học thảo luận và chia sẻ kiến thức trong quá trình tự học.

Ý tưởng xây dựng tính năng này được tham khảo theo giao diện diễn đàn trên trang chủ Hanzii (Hình 11). Trên trang chủ diễn đàn, người dùng cá nhân có thể đăng tải một câu hỏi thuộc một chủ đề bất kì, sau đó những người dùng khác sẽ đăng tải câu trả lời, ý kiến chia sẻ thảo luận xung quanh chủ đề đó. Câu trả lời của cá nhân nào nhận được nhiều đánh giá tán thưởng, đồng tình, (biểu hiện qua số lượt thích), sẽ nhận được điểm thưởng tích lũy góp phần nâng cao thành tích cá nhân trong bảng thi đua.

Hình 11. Diễn đàn trao đổi trên trang chủ Hanzii (Nguồn: Hanzii.net)

Mỗi cá nhân có một lượng tri thức và cách nhìn nhận vấn đề khác nhau, do vậy người dùng có thể nhận được nhiều câu trả lời đa dạng từ nhiều cá thể khác nhau, các thành viên cùng thảo luận trao đổi vấn đề nhằm đưa ra một đáp án toàn diện nhất. Thông qua quá trình thảo luận, người dùng hệ thống có thể bổ sung kiến thức, có cách nhìn khách quan và đa chiều hơn đối với một vấn đề hoặc chủ đề bất kỳ nào đó liên quan đến tiếng Trung Quốc.

Như vậy, bám sát với nhu cầu và mong muốn của người học đối với các hệ thống tự học tiếng Trung Quốc sẵn có trên thị trường, nhóm nghiên cứu đã đưa ra ý tưởng xây dựng một hệ thống hoàn toàn mới, tích hợp nhiều tính năng, hỗ trợ tối đa việc tự học tiếng Trung Quốc. Hệ thống bao gồm các tính năng mới như: *Tạo phòng tự học trực tuyến; Đặt mục tiêu nhắc nhở; Thiết lập thời gian tự học - nghỉ ngơi; Kho tài liệu đa lĩnh vực và Liên kết tra cứu từ điển*. Ngoài ra, hệ thống tự học tiếng Trung Quốc trực tuyến sẽ tích hợp thêm tính năng *giám sát quá trình tự học*, đây cũng chính là tính năng nổi bật của hệ thống. Nhóm nghiên cứu nhận thấy với các tính năng trên, hệ thống tự học tiếng Trung Quốc sẽ góp sức không nhỏ trong quá trình học tập, rèn luyện và nâng cao trình độ tiếng Trung Quốc của người dùng nói chung, và của cộng đồng học sinh, sinh viên Việt Nam hiện nay nói riêng.

4. Kết luận

Hiện nay xu thế toàn cầu hóa đã đem lại ảnh hưởng to lớn không chỉ về mặt kinh tế chính trị, mà còn là sự giao lưu văn hóa giữa các quốc gia, việc học và sử dụng được ít nhất một ngoại ngữ gần như là điều tất yếu và bắt buộc. Với sự phát triển của các nền kinh tế, Việt Nam trong sự nghiệp đổi mới, xác định giáo dục và đào tạo cùng với khoa học công nghệ là “quốc sách hàng đầu”, nâng cao chất lượng đào tạo tiếng Trung Quốc tại Việt Nam cũng ngày càng được coi trọng và đẩy mạnh.

Việc ứng dụng các khoa học kỹ thuật mới phục vụ cho việc tìm hiểu văn hóa và học tập tiếng Trung Quốc đã và đang thu hút sự quan tâm của nhiều người, đặc biệt là tầng lớp học sinh, sinh viên, thế hệ trẻ có điều kiện tiếp cận với khoa học công nghệ. Diễn hình có thể thấy các hệ thống học tập trực tuyến trong quá trình học tập ngoại ngữ nói chung và trong việc học tiếng Trung Quốc nói riêng, các hệ thống tự học trực tuyến đã đóng một vai trò không nhỏ đối với đại đa số người học. Kết quả khảo sát trên diện rộng nghiên cứu về thực trạng sử dụng hệ thống tự học tiếng Trung Quốc trực tuyến tại Việt Nam cho thấy, có hơn 90% người học qua các trang mạng, ứng dụng hỗ trợ tự học hoặc tham gia các khóa học trực tuyến. Đa số người tham gia khảo sát đều đánh giá cao vai trò sử dụng hệ thống trực tuyến cho việc tự học tiếng Trung Quốc. Do đó, việc sử dụng các hệ thống hỗ trợ học tiếng Trung Quốc vô cùng cần thiết và ngày càng trở nên đa dạng, phong phú.

Dựa trên nhu cầu thực tế của người học trong quá trình sử dụng các hệ thống tự học tiếng Trung Quốc, người học mong muốn một hệ thống trang bị đầy đủ và đa dạng các tính năng như: *Lập nhóm tự học trực tuyến; đặt mục tiêu nhắc nhở, đồng hồ đếm giờ tự học; tra cứu từ điển; kho tài liệu đa lĩnh vực; bảng thi đua; tính năng giám sát tự học và diễn đàn trao đổi*, giúp người học nâng cao chất lượng tự học tiếng Trung Quốc. Nhóm nghiên cứu kết hợp với các kết quả nghiên cứu và các hệ thống tự học hiện có trong thực tiễn, trên cơ sở khảo sát bước đầu đưa ra ý tưởng nghiên cứu xây dựng hệ thống tự học tiếng Trung Quốc trực tuyến dành cho cộng đồng học sinh, sinh viên tại Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Cảnh Toàn (2002), *Một số kinh nghiệm tự học*, Nxb Giáo dục.
2. Bùi Hiền (2001), *Từ điển Giáo dục học*, Nxb Từ điển Bách khoa.
3. Ngô Tử Thành, Nguyễn Quốc Vũ (2019), *Hướng dẫn tự học trong thời đại “Cấp độ công nghệ thứ 5” nhằm phát triển năng lực của sinh viên*, Tạp chí *Giáo dục*, số 465, 43-47.
4. Nguyễn Thị Bích Nguyệt (2021), “*Vai trò của việc ứng dụng công nghệ trong dạy và học đại học hiện nay*”. Truy cập ngày 18/01/2023 tại <https://tapchicongthuong.vn/bai-viet/vai-tro-cua-viec-ung-dung-cong-nghe-trong-day-va-hoc-dai-hoc-hien-nay-82252.htm>.
5. Languagemagazine (2021), “*Tiếng Trung tiến bộ như một ngôn ngữ thế giới*”. Truy cập ngày 20/01/2023 tại <https://www.languagemagazine.com/2021/01/06/chinese-progresses-as-a-world-language/>.
6. Dân trí (2021), “*Hội thảo quốc tế về tiếng Trung Quốc quốc tế trong thời đại mới*”. Truy cập ngày 20/01/2023 tại <https://dantri.com.vn/giao-duc-huong-nghiep/hoi-thao-quoc-te-ve-tieng-trung-quoc-quoc-te-trong-thoi-dai-moi-20211219153025402.htm>.
7. Trần Phương (2015), “*Hợp Tác giáo dục giữa Trung Quốc và Việt Nam từ năm 1991 đến nay*”. Truy cập ngày 27/2/2023 tại <https://repository.vnu.edu.vn/VNU123/10577/5/LUANVAN.pdf>.
8. Talentbold (2022), “*Tầm quan trọng của mục tiêu là như thế nào?*” Truy cập ngày 27/2/2023 tại <https://talentbold.com/tam-quan-trong-cua-muc-tieu-la-nhu-the-nao-676-ns>.

Initial research to set up an online learning system for students self-studying Chinese

Abstract: In recent years, methods and materials for studying Chinese have also become more diversified and abundant. The research team conducted a large-scale survey to analyze and research the usage of online platforms in the process of self-studying Chinese, and received 650 actual results from groups of students, students, and workers. This report is based on the survey results acquired by the research team, and it proposes to create an online learning system for students self-studying Chinese that has the following features: Make self-study groups; Set reminder goals, and use a self-learning timer; Lookup dictionary, document repository in various subjects; Emulation table; Self-study supervision, and Exchange Forums are all available.

Key words: systems; online learning; Chinese; self-study; self-study assistance.